

Kulečnickový stůl najdete v elegantním klubu londýnských gentlemanů i v zakouřené hospodě na českém venkově. Billiard hrají muži i ženy mnoha národností a věkových kategorií a specializované prodejny opouští ročně tisíce stolů, tág i koulí.

Jde o přesnost, taktiku a umění myslet dopředu a ovládnout nervozitu. Naučit se mistrovským kouskům světových hráčů vyžaduje léta trpělivého tréninku. Ne každý má navíc dar soustředění, ne každý dovede „myslet tágem“. Ovšem ne každý taky musí být profesionál. Fakt, že kulečník je jednou z nejrozšířenějších společenských zábav na světě, je nesporný.

Termín kulečník (neboli billiard) je souhrnným označením pro hry na stole potaženém zeleným sukrem. Patří sem karambol (na stole bez děr), pool billiard či snooker, přičemž každý z nich se dále dělí podle velikosti stolu či jiných specifik. Vyznat se ve světě kulečníku není na první pohled zrovna jednoduché. Ale zdání klame. Pravidla billiardových her jsou inteligentní a důmyslná, nechybí jim však logika.

Shakespeare zasadil kulečník i do Říma

Kulečník vznikl ze hry podobné kroketu, o níž se zmiňují historické prameny už ve 12. století. Byla to jakási směsice všech možných prvků – dvě dřevěné koule, paličky, které ještě (ani vzdáleně) nepřipomínaly dnešní tága, branky (právě jako u kroketu) a dokonce i kuželky, do nichž se bylo třeba na konci dráhy trefit. Hrál se pod širým nebem, na anglickém trávníku.

Postupem času se hra přesunula pod střechu, na bytelný dřevěný stůl, který byl místo trávníku potažen zeleným sukrem. Zmizely branky i kuželky, z paličky se stalo rovné tágo, stoly všemožných tvarů i velikostí dostaly dřevěné mantinely, aby z nich koule, jejichž počet se rozšířil ze

Kulečník

FOTO: REUTERS

dvou na tři, nepadaly na zem. A hra, již dnes nazýváme karambol, byla na světě.

William Shakespeare dokonce kulečník zmínil v antické tragédii Antonius a Kleopatra, ale to učinil nejspíš proto, že v jeho době (tedy v alžbětinské renesanci), byly hry podobné dnešním variantám billiardu v Anglii velmi oblíbené a rozšířené. O tom, že by ho ke zmínce vedla historická fakta, se dá spíš pochybovat.

V roce 1675 byla kdesi v Anglii sepsána první pravidla billiardu. Zásadní vývoj prodělala tato hra po roce 1800. Špička tága byla potažena jemnou kůží, později se navíc začala používat křída, aby se mezi špičkou a koulí zvětšilo tření. Od roku 1835 se deska kulečnickového stolu vyrábí z břidlice. S objevem vulkanizace kaučuku pak dřevěné mantinely kolem hrací plochy dostaly gumovou vrstvu, aby

se koule lépe odrážely. Výsledkem bylo, že zhruba v roce 1850 vypadal kulečnickový stůl jako dnes. Elegantní a pevný, s poměrem délek stran 2:1.

Následovala samozřejmě doba mohutného rozmachu, zakládání oficiálních svazů (u nás až od roku 1935) a organizování prvních turnajů a šampionátů (první mistrovství světa se konalo v New Yorku v roce 1873).

Mistrovský stůl přijde na čtvrt miliónu

Karambol (se třemi koulemi) je nejrozšířenější kulečnickovou hrou na světě. V České republice se nejvíce hraje pool billiard – s patnácti koulemi (plus bílou), na stole s šesti dírami. Angličané zase milují tzv. snooker – ten se hraje na velkém stole o rozměrech 3,5 x 1,75 metru s dvaceti koulemi. Svou vášeň pro snooker dokonce obyvatelé Britských ostrovů přirovnávají k americké vášni pro baseball.

Co se týče vybavení: opravdu velmi slušné tágo na rekreační hru seženete za tisíc korun. Profesionálové hrají s tágy za pět až patnáct tisíc, sehnat se dá samozřejmě i stotisícové. Koule se již dávno nesmějí vyrábět ze slonoviny, na jejich výrobu se používá fenolová pryskyřice. A pokud jde o samotný základ – kulečnickový stůl standardní velikosti (2,1 x 1,05 metru) stojí čtyřicet až padesát tisíc.

Karambolové stoly, na nichž se hrají mistrovské soutěže, mají dokonce elektrické vytápění, které udržuje konstantní teplotu hrací plochy (asi 25 stupňů), a brání tím „nežádoucímu navlhnutí sukna“. Takový stůl pak ale přijde na čtvrt miliónu.

Kulečník je hra gentlemanů. Dají se u něho strávit dlouhé večery i celé noci, a přesto vás nikdy nezačne nudit. Navíc podmínky ke hře jsou více než slušné – po roce 1989 začaly veřejné herny růst jako po dešti. Proto – pokud jste si ještě kulečnickový zážitek nikdy nedopřáli, měli byste to napravit. ●

ADELA POLÁKOVÁ

KULEČNÍK V ČESKÉ REPUBLICCE

V České republice se hrají dlouhodobé soutěže v karambolu i v pool billiardu. Většina mistrovských akcí je veřejná, kalendář najdete na stránkách Českomoravského billiardového svazu: www.cmbs.cz. Po roce 1989 zís-

kaly kulečnickové hry u nás větší společenskou prestiž, což společně s již zmíněným rostoucím počtem heren způsobilo, že členská základna svazu se ztrojnásobila. Dlouhodobých soutěží se účastní dva tisíce hráčů.